

LULEÅ KOMMUN

Granskning av årsbokslut och årsredovisning 2011

Audit
KPMG AB
16 mars 2012
Antal sidor: 17

Innehåll

1.	Slutsatser	1
1.1	Räkenskaperna och årsredovisningen	1
1.2	Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål	1
2.	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Syfte och mål	2
2.3	Avgränsning	2
2.4	Revisionskriterier	2
2.5	Ansvarig styrelse	2
2.6	Genomförande och metod	3
2.7	Projektorganisation	3
2.8	Rapportutformning	3
3.	Följsamhet mot gällande lagstiftning och interna anvisningar	3
3.1	Förvaltningsberättelsen	4
3.1.1	Kommunens förvaltningsberättelse	4
3.1.2	Nämndernas och bolagens verksamhetsberättelser	4
3.2	Resultaträkning	4
3.3	Balansräkning	5
3.4	Kassaflödesanalys	5
3.5	Sammanställd redovisning	5
3.6	Noter med redovisningsprinciper	5
4.	Bedömning utifrån fullmäktiges mål	6
4.1	Externa krav	6
4.2	Interna krav	6
4.3	Uppföljning av finansiella mål	6
4.4	Uppföljning av mål för verksamheten	8
5.	Rättvisande bild av resultat och ställning	9
5.1	Externa krav	9
5.2	Interna krav	9
5.3	Resultaträkning	9
5.3.1	Nyckeltal	9
5.3.2	Utfall på nämndnivå	10
5.4	Balansräkning	11
5.4.1	Nyckeltal kommunen	11
5.4.2	Materiella anläggningstillgångar	11
5.4.3	Varulager	12
5.4.4	Avsättningar	12
5.4.5	Periodiseringar – kortfristiga fordringar och skulder	13
5.4.6	Övriga noteringar	15
5.5	Sammanfattning	15

1. Slutsatser

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslutet och årsredovisningen för räkenskapsåret 2011. Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

1.1 Räkenskaperna och årsredovisningen

Vår bedömning är att årsbokslutet i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och resultat för år 2011. Vi hänvisar dock till avsnitt 5.5 där vi har lyft fram några förbättringsområden. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

1.2 Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska revisorerna bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat i årsbudgeten.

Finansiella mål med betydelse för god ekonomisk hushållning har formulerats i kommunstyrelsens styrkort i perspektivet Ekonomi i strategisk plan & budget 2011-2013. Uppföljning av dessa mål kommenteras i analysen för perspektivet Ekonomi i årsredovisningen. Perspektivanalysen utgör en sammanfattande bedömning av hur nämnder och bolag har bidragit till att målen har uppnåtts.

Vi konstaterar att kommunen har uppnått resultatmålet för 2011.

Vad gäller de två övriga målen inom perspektivet Ekonomi har vi inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i årsredovisningen men vill dock påtala svårigheten att bedöma om resultatet är förenligt med målen för verksamheten, då dessa två "mål" är aktiviteter och det inte finns några målnivåer angivna.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i årsredovisningen är förenligt med kommunens finansiella mål för 2011.

Uppföljning av **verksamhetsmålen** för 2011 med betydelse för god ekonomisk hushållning redovisas i form av ett styrkort och analyser för respektive perspektiv. Dessa utgör en sammanfattande bedömning av hur nämnder och bolag bidrar till att målen uppnås.

Enligt redovisningen i årsredovisningen har 30 % av målen i kommunstyrelsens styrkort uppnåtts under 2011 medan resterande mål har uppnåtts delvis eller inte alls. Vi har inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i årsredovisningen men vill dock påtala svårigheten att bedöma om resultatet är förenligt med målen för verksamheten, då det till största delen är aktiviteter i styrkortet.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i årsredovisningen endast delvis är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmålen för 2011.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Vi har av Luleå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsredovisningen för år 2011. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2011.

2.2 Syfte och mål

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallagen (KL), kommunal redovisningslag (KRL) och god redovisningssed i kommuner och landsting. Granskningen syftar också till att ge revisorerna beslutsunderlag för att lämna en skriftlig bedömning till fullmäktige om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ingår som en del i revisionsberättelsen. Bedömningen gäller både de finansiella målen och målen och riktlinjerna för verksamheten.

2.3 Avgränsning

Vår granskning har varit inriktad på väsentliga avvikelser (bedömda eller konstaterade) i årsredovisningen.

I granskningen ingår inte primärt att granska den interna kontrollen över kommunens kostnader och intäkter. Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, t ex förskingring.

2.4 Revisionskriterier

Vi har bedömt om årsredovisningen i allt väsentligt följer

- Kommunallag och kommunal redovisningslag
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

Vi har bedömt om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av kommunfullmäktige beslutade målen för ekonomi och verksamhet med betydelse för god ekonomisk hushållning.

2.5 Ansvarig styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsens årsredovisning som enligt 8 kap 18 § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Faktauppgifterna i rapporten är granskade av ansvariga på ekonomikontoret.

2.6 Genomförande och metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument inklusive årsredovisningen
- Granskning av specifikationerna till årsbokslutet med tillhörande underlag för avstämning och verifiering av väsentliga balansposter i den omfattning som krävs för revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.
- Översiktlig analys av resultaträkningen
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Dialog med ansvariga på kommunens ekonomikontor om iakttagelser och synpunkter

2.7 Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Johanna Sandberg Rova, Johan Karlsson och Annicka Brännström under februari och mars 2012.

2.8 Rapportutformning

I rapporten har vi genomgående valt att använda ordet krav som ett gemensamt begrepp för såväl lagregler, övrig normgivning som för interna styrdokument m m.

Rapporten skrivs i avvikelseform, vilket innebär att i huvudsak förhållanden som vi anser bör uppmärksammas eller bli föremål för åtgärder redovisas.

Syftet med rapporten är främst att den ska utgöra ett underlag för kommunrevisorernas granskning av kommunens årsredovisning och den lagstadgade avrapporteringen till fullmäktige. Även andra väsentliga förhållanden som framkommit vid vår granskning och som vi bedömer kan ha betydelse för kommunrevisorernas bedömningar och uttalanden kommenteras. Dessutom är avsikten att rapporten ska sammanfatta våra väsentligaste förslag till åtgärder för fortsatt utveckling av kommunens årsredovisning och redovisningsrutiner.

3. Följsamhet mot gällande lagstiftning och interna anvisningar

Enligt redovisningslagen och kommunallagen ska årsredovisningen redogöra för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut.

Årsredovisningen ska enligt redovisningslagen bestå av följande delar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Finansieringsanalys
- Sammanställd redovisning

Förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning får kompletteras med upplysningar i noter.

Nedan sammanfattas för respektive del i årsredovisningen vår bedömning beträffande följsamhet mot gällande lagstiftning samt interna anvisningar.

3.1 Förvaltningsberättelsen

3.1.1 Kommunens förvaltningsberättelse

Det övergripande syftet med förvaltningsberättelsen är enligt redovisningslagen att ge en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet. I redovisningslagen anges i några punkter vilka upplysningar som ska lämnas. I slutet av 2003 utkom Rådet för kommunal redovisning med idéskriften Förvaltningsberättelsen – en viktig del av den kommunala årsredovisningen. Rådets idéskrifter är dock inte normerande utan har som syfte att skapa debatt och stimulera till utveckling av den kommunala redovisningen.

Inga väsentliga förändringar har skett jämfört med 2010.

Vår bedömning är att förvaltningsberättelsen i stort innehåller de krav som redovisningslagen kräver. Vi hänvisar dock till rapport från fördjupad granskning Intern kontroll avseende investeringsprojekt beträffande vidareutveckling av investeringsredovisningen i årsredovisningen.

3.1.2 Nämndernas och bolagens verksamhetsberättelser

Redovisningslagen reglerar inte formen för uppföljningen av den kommunala verksamheten i nämnder och bolag utan uppföljningen ingår som en del i förvaltningsberättelsen för hela kommunen. I övrigt är det kommunfullmäktige som reglerar nämndernas och bolagens uppföljning.

Inga väsentliga förändringar av presentationen i årsredovisningen har skett jämfört med 2010. Liksom tidigare ska nämnderna, enligt kommunens anvisningar, utöver rapporteringen till årsredovisningen göra en egen mer omfattande verksamhetsberättelse med en gemensam struktur. I den egna verksamhetsberättelsen redovisas en mer utförlig analys av måluppfyllelsen i styrkortet. Nämnderna ska också i sin egen verksamhetsberättelse under separat rubrik sammanfatta sin bedömning av arbetet med internkontroll under året. Kommentarer ska lämnas om resultat av granskningen, analyser och eventuella åtgärder. Även granskningsområden för 2012 ska anges.

3.2 Resultaträkning

Redovisningslagen reglerar uppställningen för resultaträkningen. Vad som i övrigt är god kommunal redovisning styrs av RKR.

Vår bedömning är att resultaträkningen följer de krav som redovisningslagen ställer upp.

3.3 Balansräkning

Externa krav återfinns dels i redovisningslagen, dels i de rekommendationer och anvisningar som getts ut av RKR.

Vår bedömning är att balansräkningen följer de krav som redovisningslagen ställer upp.

3.4 Kassaflödesanalys

Redovisningslagen reglerar att det ska finnas en finansieringsanalys som redovisar kommunens finansiering och investeringar under året. I rekommendation från RKR, reviderad under 2010, regleras också vad som är god redovisningssed vid upprättande av en finansieringsanalys.

Vår bedömning är att kassaflödesrapporten i årsredovisningen följer god redovisningssed.

3.5 Sammanställd redovisning

Syftet med den sammanställda redovisningen är att den ska utgöra en sammanställning av resultat och ställning för kommunen och de övriga juridiska personerna i vilken kommunen har ett betydande inflytande. Det finns även en rekommendation från RKR som reglerar vad som är god redovisningssed vid upprättande av sammanställd redovisning.

Som koncernföretag anses bolag där Luleå kommun innehar en röstandel på 50 % eller mer. De företag där kommunen har en ägarandel på mellan 20 och 50 % betraktas som intresseföretag och konsolideras inte då dessa bedöms ha marginell betydelse för koncernen.

För den sammanställda redovisningen i kommunen tillämpas proportionell konsolidering som innebär att endast ägda andelar av dotterföretagens resultat- och balansräkningar konsolideras.

Vår bedömning är att den sammanställda redovisningen för Luleå kommun uppfyller redovisningslagens krav.

3.6 Noter med redovisningsprinciper

Enligt redovisningslagen ska principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder anges. RKR utkom under hösten 2010 med vägledningen Utformning av tilläggsupplysningar 2010 – vägledning och exempel. Vägledningen är i sig inte normerande utan har som syfte att öka följsamheten och förbättra jämförbarheten av de notupplysningar som är obligatoriska enligt RKR's rekommendationer.

Vid tidigare års granskningar har vi konstaterat att tilläggsupplysningarna i Luleå kommun årsredovisning i många fall följer förslaget i RKR's tidigare idéskrift, i vissa fall hade Luleå kommun gjort ytterligare specificeringar än i förslaget. Inga väsentliga förändringar har skett jämfört med 2010.

Vår bedömning är att årsredovisning för 2011 uppfyller de krav som redovisningslagen ställer vad gäller att ange värdering av tillgångar, avsättningar och skulder.

4. Bedömning utifrån fullmäktiges mål

4.1 Externa krav

Enligt KL ska budgeten innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret. Mål och riktlinjer för verksamheten ska anges liksom finansiella mål. Dessa mål ska ha betydelse för god ekonomisk hushållning. Förvaltningsberättelsen i årsredovisningen ska innehålla en utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Bedömningen gäller både de finansiella målen och målen och riktlinjerna för verksamheten. Inga förändringar av de externa kraven har skett 2011.

4.2 Interna krav

I strategisk plan & budget 2011-2013, avsnittet Ekonomiperspektivet under rubriken God ekonomisk hushållning, anges följande:

”En god ekonomisk hushållning kännetecknas av att både drift- och investeringsverksamhet finansieras med de samlade inkomsterna. I god ekonomisk hushållning betonas balansen mellan tydliga och mätbara finansiella och verksamhetsmässiga mål i styrningen. Finansiella mål uttrycker att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. Verksamhetsmålen, som formuleras i styrkortets olika perspektiv, betonar en kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet och gör uppdraget gentemot medborgarna tydligt.”

Vi har gjort tolkningen att mål av betydelse för en god ekonomisk hushållning formuleras i kommunstyrelsens styrkort. Vidare har vi antagit att finansiella mål avser målen inom perspektivet Ekonomi och att mål och riktlinjer för verksamheten avser målen inom perspektiven Medborgare/Kund/Brukare, Medarbetare samt Utveckling.

4.3 Uppföljning av finansiella mål

I ekonomiperspektivet i kommunstyrelsens styrkort finns tre mål för 2011:

- Resultatet för kommunen ska vara större än 0.
- Effektiviseringsåtgärder vidtagna utifrån jämförelser med motsvarande verksamheter.
- Förbättrad köptrohet till kommunens ramavtal jämfört med 2010.

I strategisk plan & budget 2011-2013 (avsnittet Budget 2011-2013) har dock bara särskilt angetts ett finansiellt mål för år 2011 av betydelse för god ekonomisk hushållning; resultatet för kommunen ska vara större än 0. Hänvisning görs till styrkortets ekonomiperspektiv där det dock redovisas ytterligare två mål för 2011 under inriktningen God ekonomisk hushållning enligt ovan.

Uppföljning mål 2011

Uppföljning av de finansiella målen för 2011 kommenteras i analysen för perspektivet Ekonomi i kommunstyrelsens styrkort. Målet för ekonomi i balans har uppnåtts då kommunen redovisar ett positivt resultat på 101,8 Mkr. Även för de två övriga målen är kommunens sammanfattande

bedömning, baserad på inlämnade kommentarer från nämnder och bolag avseende genomförda aktiviteter, att dessa båda mål har uppnåtts under 2011.

Kommunen redovisar också ett separat avsnitt ”God ekonomisk hushållning” där resultatmålet för 2011 kommenteras.

Långsiktiga finansiella mål

I strategisk plan & budget 2011-2013 anges också nedanstående långsiktiga finansiella mål ”för att Luleå kommun ska leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning”.

- en balanserad budget- och flerårsplan utan skattehöjning
- årsresultatens andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 2 %
- soliditeten ska vara oförändrad
- nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag bör ej överstiga 10 %

Enligt beskrivningen är ”bedömningen att det med nuvarande ekonomiska förutsättningar endast är möjligt att nå det första av dessa mål under planeringsperioden”.

Uppföljning mot de långsiktiga finansiella målen redovisas i separat avsnitt ”God ekonomisk hushållning” i årsredovisningen, med uppföljning dels mot utfall 2011, dels mot strategisk plan 2012-2014. Se sammanställning nedan.

<i>Mål</i>	<i>Långsiktigt mål</i>	<i>Utfall 2011</i>	<i>Mål 2012-2014</i>
Resultatbudget och flerårsplan	I balans och utan skattehöjningar	+101,8 Mkr	I balans
Årsresultatets andel av skatter och statsbidrag	Minst 2 %	2,9 %	0,2 % 1)
Nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag	Ej överstiga 10 %	10,7 %	19 % 1)
Soliditet	Oförändrad	-1,8 procentenheter	-18 procentenheter 2)

1) Uppgifterna avser snitt för åren 2012-2014 enligt strategisk plan & budget 2012-2014

2) Uppgiften avser år 2014 enligt strategisk plan & budget 2012-2014 jämfört med utfall 2010

Som framgår ovan beräknas kommunen inte nå tre av de fyra långsiktiga finansiella målen under planeringsperioden 2012-2014. Två av målen uppnås dock under 2011.

Kommentar

Vi konstaterar att kommunen har uppnått resultatmålet för 2011.

Vad gäller de två övriga målen inom perspektivet Ekonomi har vi inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i årsredovisningen men vill dock påtala svårigheten att bedöma om resultatet är förenligt med målen för verksamheten, då dessa två ”mål” är aktiviteter och det inte finns några målnivåer angivna.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i årsredovisningen är förenligt med kommunens finansiella mål för 2011.

4.4 Uppföljning av mål för verksamheten

Som framgår ovan har vi gjort tolkningen att mål och riktlinjer för verksamheten avser målen inom perspektiven Medborgare/Kund/Brukare, Medarbetare samt Utveckling.

Uppföljning av målen i kommunstyrelsens styrkort redovisas i årsredovisningen enligt nedan.

Uppföljning av **kommunstyrelsens mål för 2011** redovisas i form av ett styrkort och analyser för respektive perspektiv. Dessa utgör en sammanfattande bedömning av hur nämnder och bolag bidragit till att kommunstyrelsen uppnått målen för 2011. Analyserna är grundade på kommentarer som nämnder och bolag lämnat in om aktiviteter som bidrar till att kommunstyrelsens mål uppnåts.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att av de 23 målen i kommunstyrelsens styrkort (exkl. Ekonomiperspektivet) har 7 mål uppnåtts, 9 mål har uppnåtts delvis och 7 mål har inte uppnåtts under 2011. I delårsrapporten per 2011-08-31 var bedömningen att 8 mål skulle uppnås, 12 mål uppnås delvis och 3 mål inte uppnås under 2011.

Uppföljning av **nämndernas och bolagens mål** redovisas i separata avsnitt i årsredovisningen. Uppföljningen innefattar nämndens/bolagets styrkort med färgsättning av varje mål. I nämndens egen verksamhetsberättelse redovisas en mer utförlig analys av måluppfyllelsen i styrkortet, i enlighet med kommunens anvisningar.

Kommentar

Liksom tidigare år kan vi konstatera att målen i kommunstyrelsens styrkort till största delen är aktiviteter. Det är bara inom perspektivet Medarbetare och Ekonomi där det finns målnivåer angivna.

Som framgår ovan har 30 % av målen i kommunstyrelsens styrkort uppnåtts under 2011 medan resterande mål har uppnåtts delvis eller inte alls. Vi har inte funnit skäl att göra någon annan bedömning än den som görs i årsredovisningen men vill dock påtala svårigheten att bedöma om resultatet är förenligt med målen för verksamheten, då det till största delen är aktiviteter i styrkortet.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i årsredovisningen endast delvis är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmålen för 2011.

5. Rättvisande bild av resultat och ställning

5.1 Externa krav

De externa kraven finns i redovisningslagen samt i rekommendationer och information från RKR.

5.2 Interna krav

Kommunens interna krav framgår av bokslutsanvisningarna som ska ses som ett kompletment/förtydligande till redovisningslagen.

Under avsnittet Bokslutsanvisningar behandlas bl.a. rutiner och principer för leverantörsfakturor, ankomstregistrering och periodiseringar. Utöver bokslutsanvisningarna tillkommer andra anvisningar samlade i ekonomihandboken, t.ex. anvisningar avseende anläggningstillgångar och avskrivningar.

5.3 Resultaträkning

5.3.1 Nyckeltal

Kommunen

Belopp i mkr	Utfall 2011	Budget 2011	Utfall 2010	Utfall 2009	Utfall 2008
Verksamhetens nettokostnader	3 462	3 488	3 426	3 246	3 243
<i>Förändring i % jämfört med föregående år</i>	<i>1,0%</i>		<i>5,6%</i>	<i>0,1%</i>	
Skatteintäkter och statsbidrag	3 572	3 527	3 499	3 344	3 290
<i>Förändring i % jämfört med föregående år</i>	<i>2,1%</i>		<i>4,6%</i>	<i>1,6%</i>	
Finansnetto	-8	-34	1	20	-30
Resultat	102	5	73	118	17
Verksamhetens nettokostnad inkl finansnetto i relation till skatteintäkter och statsbidrag	97%	99%	98%	97%	99%

Nedan kommenteras större poster till jämförelsen med föregående år:

- Nedskrivning av byggnader och mark har belastat 2011 års resultat med sammanlagt 30,6 Mkr (se avsnitt 5.4.2 nedan) att jämföra med nedskrivningar på 55 Mkr för 2010.
- Finansnettot blev 9 Mkr sämre än föregående år. Räntekostnaderna på lån är 7,3 Mkr högre än föregående år. Dessutom har ändrade ränteantaganden från SKL avseende pensionsskuldberäkningen inneburit en kostnadsökning med 12 Mkr. Erhållna aktieutdelningar är 8,1 Mkr högre än föregående år.
- I 2010 års skatter och statsbidrag ingick tillfälligt konjunkturstöd på 72 Mkr.

Kommunkoncernen

Belopp i mkr	Utfall 2011	Utfall 2010	Utfall 2009	Utfall 2008
Resultat efter finansiella poster	196	167	213	81,2
Nettokostnader i relation till skatteintäkter och bidrag, %	92%	91%	93%	94%

Resultatet för kommunkoncernen är 29 Mkr högre än föregående år vilket främst avser det förbättrade resultatet för kommunen.

5.3.2 Utfall på nämndnivå

Nämndernas driftredovisningar redovisar följande avvikelser i jämförelse med budget:

Nämnd	Budgetavvikelse (Mkr)		
	Årsbokslut 2011-12-31	Prognos 2011-08-31	Årsbokslut 2010-12-31
KS - Kommunledningsförvaltningen	+8,3	+5,1	+3,0
KS - Arbetsmarknadsförvaltning	+2,1	+1,9	+5,5
KS - Räddningstjänst	+0,1	0,0	0,0
KS - Stadsbyggnadskontor	+3,3	+3,7	+1,0
Barn- och utbildningsnämnden	+6,9	+8,1	+4,2
Socialnämnden	-14,4	-26,8	-19,1
Fritidsnämnden	0	+0,1	+0,2
Kulturnämnden	0	0	+1,6
Miljönämnden	+0,3	0	+0,8
Tekniska nämnden	+0,6	+0,6	+2,2
Hamnstyrelsen	+3,5	0	+9,8
Övriga nämnder	-0,1	+0,1	+0,4
Totalt	+10,6	-7,2	+9,6

I tabellen ingår inte budgetavvikelse avseende finansförvaltning, dvs. skatter och statsbidrag, pensioner, löneskuld, arbetsgivaravgifter samt finansiella poster.

Som framgår ovan blev differensen mellan prognosen i delårsrapporten 2011-08-31 och utfallet för 2011 sammanlagt +17,8 Mkr där den största förbättringen avser socialnämnden med +12,4 Mkr.

5.4 Balansräkning

5.4.1 Nyckeltal kommunen

Belopp i mkr	2 011	2010	2009	2008	2007
Balansomslutning	5 109	4 845	4 801	4 626	4 508
Redovisat eget kapital	3 619	3 517	3 467	3 348	3 382
Eget kapital reducerat med ansvarsförbindelse pensioner	1 595	1 685	1 567	1 496	1 486
<i>Soliditet redovisad</i>	<i>71%</i>	<i>73%</i>	<i>72%</i>	<i>72%</i>	<i>75%</i>
<i>Soliditet med hänsyn till de pensionsförpliktelser som inte redovisas bland skulder</i>	<i>31%</i>	<i>35%</i>	<i>33%</i>	<i>32%</i>	<i>33%</i>
Omsättningstillgångar	529	351	332	333	422,5
Kortfristiga skulder	1 222	1019	1039	995	908,6
<i>Balanslikviditet</i>	<i>43%</i>	<i>34%</i>	<i>32%</i>	<i>33%</i>	<i>47%</i>

Det relevanta egna kapitalet för kommunen är eget kapital justerat med de pensionsförpliktelser som inte redovisas som skulder. Det redovisade egna kapitalet har ökat, netto, med 101,8 Mkr vilket avser årets resultat.

Det justerade egna kapitalet har däremot minskat med 90 Mkr vilket beror på att de ej skuldförda pensionsskulder har ökat jämfört med 2010, avsnitt 5.4.4 nedan.

5.4.2 Materiella anläggningstillgångar

Av årets anskaffningar om 483 (320) Mkr avser i likhet med tidigare år en väsentlig del infrastrukturinvesteringar. Andra större investeringar under året avser lokaler för förskoleverksamhet, Hertsö centrum, det nya bostadsområdet Hällbacken och Pontus Arena.

Under 2010 aktiverades 3,4 Mkr avseende utredningskostnader mm för muddring. Under 2011 har ytterligare 1,5 Mkr aktiverats. Projekt för projektering/utredning av muddring ingår i hamnstyrelsens investeringsbudget för 2010 och 2011 och även för 2012. Enligt kommentarer från hamnstyrelsen fortlöper muddringsprojektet med dispensansökan och miljödomstolsansökan men projektet är dock förskjutet.

Kommunen har under året sålt tomträtter för 60 Mkr.

Nedskrivningar av anläggningstillgångar har belastat 2011 års resultat med sammanlagt 30,6 Mkr. Större belopp avser nedskrivning av anläggningar för vatten- och avloppsverk 7,8 Mkr och mark som sålts till Facebook för bygge av serverhallar 6 Mkr. Vid försäljning av marken till Facebook erhöles 6 Mkr, vilket innebar en reavinst på 6 Mkr. Detta belopp redovisas dock som avsättning för att utveckla och restaurera Gammelstadsviken, se även 5.4.4.

Under året har diskussioner förts om värdering av kommunens konst, med ett bokfört värde på 12,2 Mkr. Någon avskrivning sker inte av konst.

Konst har under åren anskaffats dels som utsmyckning av offentliga lokaler i t.ex. Kulturens Hus, dels i syfte att stödja lokala konstnärer där konstverken i hög grad finns på kommunala arbetsplatser, i t.ex. arbetsrum och gemensamma lokaler.

Det är den senare typen av konst, där det handlar om ett stort antal konstverk, som enligt uppgift kan antas ha ett bokfört värde som överstiger marknadsvärdet. Enligt lag om kommunal redovisning ska nedskrivning ske av en anläggningstillgång om värdenedgången kan antas vara bestående. Enligt RKR 11.2 Materiella anläggningstillgångar ska i vissa fall det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång skrivas ned. För beräkning och redovisning hänvisas till RKR 19 Nedskrivningar som gäller fr.o.m. 2012.

För redan anskaffade tillgångar rekommenderar vi kommunen att göra en prövning av eventuellt nedskrivningsbehov enligt RKR 19.

För konst som inte bedöms ha ett bestående värde finns enligt RKR 11.2 en möjlighet att göra avskrivning. I rekommendationen framgår att konstverk, i de flesta fall, utgör tillgångar med bestående värde, vilket således ger möjlighet att i undantagsfall göra avskrivning. För anskaffningar fr.o.m. 2012 rekommenderar vi att kommunen tar ställning till om avskrivning ska ske. Om anskaffningarna uppgår till mindre värde bör dessa istället kostnadsföras direkt.

5.4.3 Varulager

Tekniska kontorets förråd inventerades den 2011-12-09 till ett värde av 3,9 Mkr vilket även utgör bokfört värde av varulagret per 2011-12-31. Vid granskning av lagerreskontran per 2011-12-31 uppgår lagervärdet till 4,5 Mkr vilket är rimligt eftersom in- och utleveranser skett från inventeringsdatum. Lagervärdet per 2011-12-31 är därmed för lågt med 0,5 Mkr.

5.4.4 Avsättningar

Pensioner

Avsättningar för pensioner redovisas enligt den blandmodell som rekommenderas av RKR. Pensionsåtagandet per 2011-12-31 har värderats enligt beräkningar från KPA. Avsättningarna (inkl. särskild löneskatt) har ökat med 24,6 Mkr, varav 12,6 Mkr avser sänkning av diskonteringsräntan under 2011. Förändringarna av pensionsskulderna redovisas på central nivå och belastar inte förvaltningarna.

Pensionsutfästelser som är intjänade fram till 1998 skuldförs inte i kommunens balansräkning utan redovisas som ansvarsförbindelse. Det innebär att dessa pensioner kostnadsförs först när de betalas ut. Per 2011-12-31 uppgår ansvarsförbindelsen inklusive löneskatt till 2 024,6 (1 832,2) Mkr. Av ökningen avser 142,3 Mkr sänkning av diskonteringsräntan och 72,5 Mkr förändringar i den allmänna pensionen, den så kallade bromsen. Detta kommer att innebära ökade pensionsutbetalningar och därmed kostnader under kommande år.

Utbetalda pensioner uppgår, enligt underlag från KPA, till 72,0 (59,6) Mkr, varav 66,3 (55,3) Mkr avser förmånsbestämda pensioner intjänade före 1998 som således inte varit skuldförda tidigare och därför belastar årets resultat.

Återställningskostnader för deponi

Beräkningen av Luleå kommuns framtida återställningskostnader för deponi baserar sig på det underlag som tekniska förvaltningen tog fram 2007. Enligt uppgift har en översyn av värderingen gjorts i början av 2012 som dock inte föranledde någon förändring. De framtida kostnaderna har inte nuvärdesberäknats då sluttäckning enligt nuvarande tillstånd skulle börja ske från och med år 2011. Någon sluttäckning har dock inte påbörjats under året. Kommunen har ansökt om att få senarelägga sluttäckningen till år 2021, främst av miljöskäl, men något besked har enligt uppgift ännu inte erhållits. Deponin i Sunderbyn är färdigfylld. Från och med år 2012 skickas avfall för deponi till Boden.

I enlighet med RKR´s rekommendation 10.1 redovisas återställningskostnaderna som en materiell anläggningstillgång med avskrivning över deponins användningsperiod. Per 2011-12-31 är deponin färdigavskriven.

Testamenterade medel

Sedan 2009 redovisas en avsättning avseende ändamålsbestämda testamenterade medel. Bakgrunden till avsättningen är fastigheter i Rutvik som socialförvaltningen genom testamente har erhållit. Den ursprungliga avsättningen var på 4,5 Mkr och minskas med avseende utgifter i enlighet med ändamålet. Motsvarande kvarstående belopp redovisas också bland kommunens likvida medel och kortfristiga placeringar.

Avsättning Gammelstadsviken

Köpeskillingen vid försäljning av mark till Facebook på 6 Mkr har enligt en överenskommelse mellan Luleå kommun, Länsstyrelsen, Naturskyddsföreningen och Norrbottens Ornitologiska Förening avsatts för att utveckla och restaurera Gammelstadsviken.

5.4.5 Periodiseringar – kortfristiga fordringar och skulder

Barnomsorgs- och fritidsavgifter

Vid vår granskning av upplupna intäkter har det framkommit att barn- och utbildningsförvaltningen inte har periodiserat intäkter för barnomsorg och fritidverksamhet avseende december 2011 uppgående till 4,1 Mkr. Anledningen är att förvaltningen valt att ändra princip för redovisning av avgifterna för att slippa periodisera in avgifter varje år och därmed ändå erhålla tolv månaders avgifter på samma kalenderår. Intäktsredovisningen släpar dock efter med en månad.

Enligt kommunens anvisningar för årsbokslutet 2011 ”ansvarar varje förvaltning för att intäkter och kostnader överstigande 50 000 kr periodiseras och bokförs på rätt år”. Avsteget från kommunens redovisningsprincip har inte avstämts med ekonomikontoret.

Ovanstående innebär att resultat för kommunen och barn- och utbildningsförvaltningen är för lågt med 4,1 Mkr.

Avgångslösningar barn- och utbildningsförvaltningen

Reserveringar för avgångslösningar inom barn- och utbildningsförvaltningen uppgår per 2011-12-31 till 5,5 Mkr. Utöver det reserverade beloppet för avgångslöner ska ett personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) motsvarande 39,08 % på beloppet (2,2 Mkr) reserveras för att täcka sociala avgifter m.m. I årsbokslutet har beloppet kostnadsförts hos barn- och utbildningsförvaltningen men redovisats som en intäkt i finansförvaltningen istället för att skuldföras. Där-

med har kostnaden för sociala avgifter på 2,2 Mkr inte påverkat 2011 års resultat vilket innebär att resultatet är för högt med 2,2 Mkr.

Semesterlöneskuld och övertidsskuld

Semester- och övertidsskuld inklusive sociala avgifter är i likhet med tidigare år i bokslutet upptagna med preliminärt belopp, före justering av uttag i december. Avstämning mot de slutliga rapporterna från personalkontoret visar att redovisad skuld per 2011-12-31 är för hög med 2,1 Mkr (2,2 Mkr). Vi rekommenderar att kommunen fortsättningsvis redovisar skulderna enligt de slutliga rapporterna från personalkontoret för att ha en korrekt bokförd semesterlöneskuld i bokslutet.

Upplupna pensionskostnader individuell del

Som upplupen kostnad redovisas beräknad premie för avgiftsbestämd ålderspension KAP-KL. Beloppet hämtas från KPAs prognos per december som baseras på inrapporterade löner för 2010. Slutfaktura erhålls i mars året därpå. Vid vår granskning har vi noterat att belopp enligt faktura i mars påföljande år för både 2008, 2009 och 2010 översteg skuldfört belopp; för 2008 med 5,6 Mkr, för 2009 med 2,8 Mkr och för 2010 med 1 Mkr inklusive löneskatt.

Enligt KPA kan en prognos över effekten på den avgiftsbestämda ålderspensionen tas fram i KPAs simuleringsfunktion efter att de pensionsgrundande lönerna rapporterats in. Luleå kommun har dock inte använt sig av beräkningen i simuleringsfunktionen då modellen bedöms vara för osäker. Om belopp enligt simuleringsfunktionen hade använts i 2009 års bokslut skulle avvikelserna ha varit 0,5 Mkr i stället för 2,8 Mkr, för 2010 skulle avvikelserna varit 0,5 Mkr.

Vi rekommenderar kommunen att även stämma av 2011 års slutfaktura i mars 2012 mot prognos och simulering för att kunna dra slutsatser om eventuell möjlighet att beräkna ett exaktare belopp i 2012 års bokslut.

Övrigt

Vad gäller periodiseringsposter hos förvaltningarna är det fortfarande svårt att härleda vissa periodiseringar mot underlag t ex för olika projekt där statliga medel erhålls. Det framgår inte alltid vilket underlag som hör till vilket belopp. En generell notering är att det även kan vara svårigheter med att ur underlaget hitta det periodiserade beloppet, själva beräkningen, och den information som styrker att posten ska periodiseras. I många fall utgör fortfarande endast bokföringsordrar underlag på beloppen som skall periodiseras.

Avseende periodiserade intäkter/kostnader i projekt anser vi att följande uppgifter alltid ska framgå; belopp avseende erhållna bidrag/medel med tillhörande underlag/beslut på att beloppet har utbetalats eller kommer att utbetalas, specifikation över nedlagda kostnader i projektet till och med bokslutsdag samt vilken period projektet sträcker sig över.

Vi vill dock betona att det är för kommunen väsentliga belopp som förvaltningarna bör lägga vikt vid att specificera med underliggande dokumentation.

5.4.6 Övriga noteringar

5.4.6.1 Bokslutsprocessen

Vi noterar att kommunen under året har arbetat med att förbättra bokslutsprocessen för att ett komplett dokumenterat årsbokslut respektive årsredovisning finns framme vid revisionen.

Vi anser dock att ekonomikontoret, som har ett övergripande ansvar för upprättande av årsbokslut och årsredovisning, bör utveckla kvalitetssäkringen av innehållet i årsbokslutet. Detta gäller t.ex. uppföljning av att anvisningar för årsbokslutet tillämpas av förvaltningar och bolag, se även avsnitt 5.4.5 ovan beträffande periodiseringar.

5.4.6.2 Resultaträkningen

Vår rekommendation att ekonomikontoret arbetar vidare för att få en överensstämmelse mellan posterna i resultaträkningen och i huvudboken kvarstår.

5.5 Sammanfattning

Vår bedömning är att årsbokslutet i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och resultat för år 2011. Vi vill dock lyfta fram följande förbättringsområden:

- Ta ställning till värderingen av kommunens konst.
- Redovisa semester- och övertidsskuld inklusive sociala avgifter enligt slutliga rapporter inklusive uttag december.
- Ta ställning till att använda KPA:s simuleringsfunktion för beräkning av premie för avgiftsbestämd ålderspension.
- Förbättra dokumentationen av väsentliga periodiseringsposter hos förvaltningarna.
- Fortsatt förbättra dokumentationen av underlag till årsredovisningen.
- Utveckla kvalitetssäkringen av innehållet i årsbokslutet.
- Arbeta vidare för att få överensstämmelse mellan posterna i resultaträkningen och huvudboken.

Luleå dag som ovan

Johanna Sandberg Rova
Auktoriserad revisor

Annicka Brännström
Certifierad kommunal revisor
Auktoriserad revisor